

Közelmúltunk történelme

Nagy hatású filmsorozattal ünnepelte a televízió felszabadulásunk 40. évfordulóját. A fiatalokat, az öregeket, a szemtanúkat és a közelmúlt történelmét csak könyvből ismerőket emlékezésre, továbbgondolásra, vitára ösztönözte. Iskolások, gyerekek kezdték a film láttán kérdegetni szüleit. Felőtt fiatalok forrásmunkákat kerestek, középkorúak, idősek életük epizódjait idézték fel.

A sorozat címe is telitalálat: Velünk élő történelem. Közelmúltunk, megélt, átélt történelmünk. Lelkesedésünk és kiábrándulásunk, megtorpanásunk kora. Apáinké, nagyapáinké és a mi korunk. És tények, adatok. Jól ismert, tudott, alig hallott, vagy éppen most először publikált dokumentumok.

A sorozatot szerkesztő Berecz János ma az MSZMP Központi Bizottságának titkára. Most is sajátjának érzi e jelentős vállalkozást, a Velünk élő történelem című sorozatot, mely a XXVI. Miskolci Tévéfesztiválon Miskolc város nagydíját nyerte el

— *Miért tartotta fontosnak ezt a témát? Miért vállalkozott arra, hogy írja, szerkesztője legyen, s hogy a képernyőn is megjelenve kommentálja, értékelje, értelmezze az elmúlt évek történelmét?*

— Amikor a Népszabadsághoz kerültem, felvetődött bennem, hogy a negyvenedik évforduló jó alkalom az elmúlt évek nagyobb szabású áttekintésére. A megvalósításhoz a tévé kínálkozott, mint leghatásosabb eszköz. A televízió is készült ilyen történelmi visszatekintésre, de még nem volt tervük. Megírtam a szinopszist, az ötletét. Alkalmassnak tartottam az időt, 1957-ig részletesebben, tematikusan, majd azt követően kronológia szerint tárgyaljuk az eseményeket. Úgyelve arra, hogy mindenkinek, aki tevékeny részese volt a korszaknak, megidézzünk. A történelmi hűségre történészcsoporthoz tartoztam, minden résznek külön felelőse volt. Hogy szükség van ilyen, a közelmúlttal foglalkozó filmre, sorozatra, arra éppen korábbi miskolci zsűrielnökségem idején döbbsentem rá. Amikor is egy, az ötvenes évekről

szóló film vetítésén (a talán mulatságosnak szánt) vastapsot, lelkesedést, a mai fiatalok egyáltalán nem nevettek meg, inkább érdeklődéssel, vagy csodálkozással nézték.

— *Hogyan válogattak a bőséges anyagból?*

— Sok volt az anyag, legalább 2–3 órányi film minden részhez, s aztán élő szereplők, az interjúk, a memoárok. Igyekeztünk a legjellemzőbb, a legtöbbet javasolt, olimpikonjaink kiválogatni. Néhány villanással a hangulatot felidézni. Például Sztálin halálát a moszkvai ravatal és a budapesti utcákon álló tömeg képével. Láthatták Rákosit és Nagy Ferencet, Hegedűs Andrást, amint a varsói szerződést javasolja, olimpikonjaink megérkezését. Megannyi átélt, megélt pillanatot. Amelyekre még jól emlékeznek az idősebbek, és amelyek megdöbbennek a fiatalokat. A sorozat részei egy-egy órányi időt töltöttek ki. Természetesen egy korszakot ennyi idő alatt nem lehet teljességgel tárgyalni, csak jelezni, vázolni és újabb kérdéseket felvetni. A

néző érdeklődését egy sor kérdés iránt felkelteni.

— *A miskolci fesztiválra az 1953–56-os időszakkal foglalkozó Válság és kibontakozás című részt neveztek. Miért éppen erre a részre esett a választásuk?*

— Személyesen nem vettem részt a döntésben. De egyetértek a választással. Magam is ezt, a sorozat ötödik, vagy a megelőző negyedik részét javasoltam volna.

— *Miért?*

— Az ezekben a részekben tárgyalt időszakról volt a legnehezebb szólni. Hiszen annyi jót és rosszat elmondtak már róla. A felszabadulás, az újjáépítés, a fényes szelek korszakának lendületes jó hangulata máig hiteles. Épült az ország, Dunaújváros, a Népstadion. A sorozat negyedik részében az ötvenes évek a téma, amikor még épült az ország, de már feszültségekkel volt terhes a levegő. Az ötödik részben 1953-tól 1957 május elsejéig tárgyaljuk az eseményeket. Mindezt úgy kellett feleleveníteni, hogy meglássák a válságot, a robbanást, s azt, hogy szükség volt a forradalmi ellentámadásra.

— *Gondolnak a sorozat folytatására, egy-egy téma, korszak bővebb kifejtésére?*

— Most készül egy több részes sorozat, amely 1956-tal foglalkozik, ugyancsak a Velünk élő történelem felcímmel.

— *Ön is részt vesz benne?*

— Mint eszmei irányító. Nem jó, ha egy téma egy emberhez kötődik. De minden héten ott vágyok a tévében a megbeszéléseken, most olvasom az első forgatókönyvet.

K. M.

Gyermekrajzok — gyermekvágycsok

A gyerekek elmélyülten rajzolnak. Házakat, utcákat, utkereszteződéseket, autót, és villamost. Péter igyekezetében az arcát is összemazsolja. Ági a nyelvét is kidugja, úgy koncentrálnak. Kati rajzlapján csak úgy izzanak a színek, kisütött a nap, s a kép sarkába odarajzolta saját magát és kistestvérét.

A gyerekek elmélyülten rajzolnak. Lerombolt házakat, fegyveres alakokat, tankot és repülőket. Egyikük rajzának az a címe: Átkelés a folyón. A másik rajzon újjáépülő házak láthatók. A harmadikon a rajz készítője áll, szeméből könnyek hullanak halott kistestvére.

Néhány kocka egy dokumentumfilmből. Néhány képsor, amely megdöbbenőbb, mint bármily szépen megfogalmazott mondat. A tények szükségük, az összehasonlítás gondolatokat ébreszt.

A gyerekek rajzolnak. Azt rajzolják, festik, amit látnak maguk körül, ami foglalkoztatja őket. Ahogy ismereteik bővülnek, ahogy megismerik a valóságot, a környező világot, úgy akarnak rajzban is „igazságokat” elmondani.

Lerajzolják, amit látnak, s amit látni szeretnének. A magyar kislány testvért rajzolt magának — pedig szüleinek egyetlen gyermeke. A vietnami fiú új házat, virágokat.

Gyerekek és rajzaik. Gyerekek és vágyaik.

A gyerekek alkotókedve, fantáziája gazdag, kimeríthetetlen és bonyolult. A hat-hét éves már mindent el tud mondani rajzban. Ahogy mindenre van szava, mindenre van vizuális jele is, mindkettő természetes szükségleteiből fakad. Le tudja rajzolni az idő múlását, a térbeli viszonyokat, vonalakkal, formákkal, színekkel jellemezni tudja a jó vagy a gonosz „szereplőket”. De rajzolni tud már a másfél, két éves gyerek is, ha papírt, ceruzát adunk a kezébe. Előbb csak azt érzékeli, hogy a ceruza nyomot hagyott a papíron, aztán már élvezni a játékot, a szabálytalan írka-firkát, az „alkotást”.

A saját firkájában találja meg először a gyermek környezete formáit. A függőleges vonalakkal a fát, a kerítést, a vízszintessel az asztal lapját, a földet azonosítja. S ahogy a felnőtté, a mesekönyvekből látja, úgy

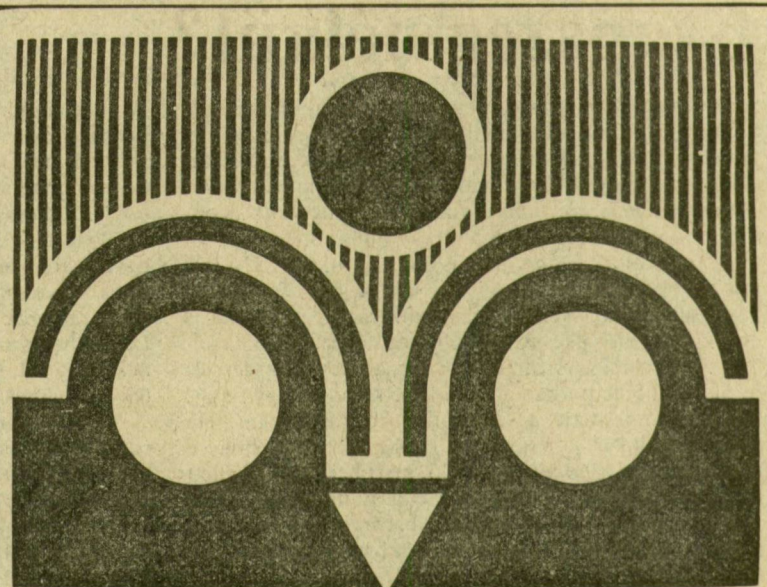
formálja az alakokat, a növényeket, az állatokat, a napot, a holdat, a csillagokat.

A mi gyerekeink rendkívül kifinomult forma- és térlettel rendelkezők. Meglepően jól adják vissza környezetüket, tárgyaikat. Természetes vágyaikban — mint a mesékben, népmesékben — az igazságot viszik diadalra, a jó elnyeri jutalmát, a rossz büntetését. Kívánságaik — játékok, új ruha, színes ceruza vagy egy kistestvér — megjelennek rajzaikban.

De a világ sok országában még nem ilyen természetesen, gyermekiek a vágyak. Sok helyütt egy falat kenyér, egy könyv, egy kényelmes ágy vágyaik netovábbja. Gyerekek ezrei éheznek, fáznak, gyermekek ezrei nőnek fel iskola, tanulás nélkül. Gyerekek ezrei kényszerülnek kenyérkereső munkára nyolc-tíz évesen.

A gyerekek örömeiket lelik a rajzolásban. Ezért is működik egész sor iskolában, művelődési házban, múzeumban gyermekrajz szakkör. Az egyikben mesét illusztrálnak, a másikban gyurmát formáznak, a harmadikban játékokat, játszótérterveznek. Rajztanárok, festőművészek, szobrászok a vezetői azoknak a gyermekszakköröknek, ahol papírkivágásokkal, textilragasztással, bábfigurák tervezésével vagy játékformázással foglalkoznak. Az óvodás vagy iskolás korú gyerekek korlátlan fantáziával rajzolják, festik le környezetüket, rajzolnak az aszfaltra, befestik a falakat, játék állatokat, bábukat, megmásítható, kívül-belül bejárható játékokat szerkesztenek. Élvezik a játékot, az alkotást. S mi felnőttek szeretettel és kicsit elfogódottan vesszük kezünkbe munkájukat. A jövő nemzedék ígétét.

KÁDÁR MÁRTA

BAK IMRE: NAP, MADÁR, ARC

POLNER ZOLTÁN

Olvasópróba

egyik mondja:

nem bolond ez

másik mondja

hat nagyfröccsöt

színész mondja

im nagyságos király

Burgund és Frankhon fejedelmei

jó reggelt urak

kint doborkoltak a fuvaros lovak bent zajlott az élet akár a Globe-színpadán se direktor se kritikus itt különben is vadászati tilalom volt a művészekre elefántcsonttoronyban a főmaestro a cethal hasában a díjazó bizottság csupán a pacalok gőzölgtek a neonfényben transit universum grand provincial Kis Hungaria

gyerünk most már

egyik mondja

másik mondja

csak fizetnének

színész mondja

mylord én büntelen vagyok

legyünk egymáshoz irgalommal

halljak felőletek nemsokára

most dologra

Szeged műemlékei

A KISS DÁVID-HÁZ

A Klauzál tér 3. szám alatti épület „Városképi jelentőségű, Kiss Dávid-ház néven ismert, eklektikus stílusú, 1872-ben épült.”

Nagyméretű, négy utcára szülő elegáns bérpalota, földszintjén üzlethelyiségekkel és két bejáratlalt. A név-betűs és házszámok kapuzatok feletti, hosszú babás erkélyt csigás konzolok tartják: Egyenes záródású ablakai között: féloszlopok felett: a kiemelt részen ives parkányok. Homlokzatain a keskeny konzolokon nyugvó parkány fölé hat bástyaszerű építmény emelkedik. Földszintje erősen kváderezett, emeleit csigás, leveles orna-

mensek díszítik. A féloszlopok, hosszú kapualjakból nyíló lépcsőházakban gazdag rajzú öntöttvas-korlátok. Hasonló rajzolatú a négyzetes udvar konzolos függőfolyosóinak korlátja.

1871 elején a palota „vonulának” kijelölésével osztották ketté a régi Széchenyi teret. 1872. október 4-én már itt hirdeti kalapraktárát Lemle Miklós. Bietler 1872-es sorozatának két fényképe a Széchenyi tér felől, Letzter 1876-os sorozata a Klauzál tér felől örökítette meg. Az árvízkor még Kiss Dávid tulajdona (a károsultak 17-en vannak), míg az 1880-as években az örököséi.

